

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Aprilis 5-dik napján, 1816-dik esztendőben.

B é t s

A' múlt kedden délutáni 4 órától fogva három napok alatt, imátságok tartattak a' Szent István templomában és a' Cs. Kir. Udvari templomban, a' melly imátságok reggeli 9 órákor kezdődvén, estvéli 6-tig tartottak, 's ezen napokon a' Cs. Kir. Udvari theátrumok is bezárattatva voltak.

Ezen szomorú ájtatoskodásnak oka a' mi kedves Császárnénknak igen terhes elbetegése, melynek ilyen környúlállásait olvassuk a' Bétsi Udvari Német újságban: —

„A' Császárné ő Felsege' egészségének környúlállásai, a' mellyek Császár ő Felsegének és Felseges Familiájának már jó darab időtől fogva szomorkodást okoztak, Majlándból lett elindulásától fogva annyira elterhesültek, hogy Veronában Mártzius' 28-dik napján az ott lévő egész Császári Udvarnak' jelenlétében magának Szent Vatsorát adattatni kívánt. —

Veronába lett érkezésétől fogva az ágyból nem kelt fel ő Felsege. A' Felseges Császári Familiának buzgó imátságai minden hűséges alattvalóknak könyörgéseikkel egygyesülve, keserves szívvel esdélkelnek a' Mindenhatónak thrónusa előtt ezen imádott Monarkbánának megtartatásáért. “

rir, a' kít Mártziusnak 29-dikén estvéli 9 órákor indítottak útnak Veronából, a' Felseges Aszszonyunk' betegségének feljebb irt állapotjára nézve valamivel megnyugtatóbb tudósítást hozott. Akkor estvéli 7 órákor ilyen Bülletint adtak valaki a' Császári Királyi Udvari Orvosok: —
„Ő Felsege a' Császárné, a' mai napot nem oly rosszúl töltötte-el, mint félni lehetett volna; mai hideglelése izzadáson végződött, és még eddig semmi olyan új symptomák nem fordultak elő, mellyek a' félelmet nevelhették volna. “

Feldmarschal Hertzeg Schwartzenberg Olasz országból vissza érkezett Bétsbe: Gróf Stadion Státus és Conferentziális Minister úr ő Excellentiáját is varták ezen napokban.

Hertzeg Metternichről az ő Cs. K. Ap. Felsege külső dolgokra ügyelő Ministeréről azt irták Veronából. Mártz. 25-dikén, hogy onnet Florenziába fogja venni útját. — Mária Ludovika Császári Fő Hertzegaszszony ő Felsege, még a' hónapnak végéig megérkezni szándékozott Pármába. Mint a' Pármái újságok kihirdették, olyan rendelést küldött vala ő Felsege még Schönbrunból oda, hogy odalejendő megérkezésekor semmi pompával ne fogadják, mert kedvesebben veszi, ha az arra rendeltetett pénz a' szegények segittségére fordittatik.

A' későbbi jelentések szerint egy Ku-

Ő Császári Királyi Felsége kegyelme-
sen méltóztatott, az Erdélyi Nagy Fejede-
lemségbéli Fő Kormányzárnél Méltóságos
Straussenburgi Klein Daniel és *Tartler Já-
nos* Consiliárius urak között, hasznos szolgál-
ataik által szerzett érdemeiknek megjutal-
maztatásául, az elsőt az *Exactoratus' Elöl-
ülőjévé*, a' másodikat az Erdélyi *Nemes Szász
Nemzet' Grófjává* (Comes évé) nevezni,
úgy, hogy eddig való Kormányzárki Taná-
tsói hivataljaiknak folytatásában is megma-
radjanak.

Az ide való Cs. Királyi Consistoriumi
Tanátsos *Glatz Jákob-Ur'* új imádságos
könyve igen nagy kedvességet és megelé-
gedést nyert sok Uralkodók és Hertzegek
előtt; a' tizme ezen könyvnek e' követke-
zendő: *Imádságos Könyv minden külömb-
ség nélkül minden hiten lévő pallérozott fami-
liák' számára.*

A' Württembergi Koronaörökös értésé-
re adatta a' Szerzőnek azt, hogy ezen mun-
kának betse és hasznos volta iránt meg va-
gyon győződve, minthogy az a' mostani idő'
szükségét a' leg jobb módon kielégitti.

Ő Felsége a' *Bavariai* Királyné ezen
következendő kegyelmes irását méltóztatott
a' Szerző Urhoz külden: — „Consistoriu-
mi Tanátsos *Glatz Ur* engemet nagyon
elkötelezett a' maga Imádságos könyvének
írása által. En azon érdemeit, mellyeket
most a' buzgólkodás előmozdításával, újob-
ban szerzett magának, megismerem és tisz-
telem, 's ezen könyvet magam is használni
fogom, szivemből óhajtván azt, hogy en-
nek elterjedése által az Emberiségnek leg-
szentebb javá hathatós előmenetelt nyer-
jen. Azomban pedig valóságos gyönyörű-
séget érzek azon tiszteletnek kijelentésé-
ben, mellyel én az Érdemes Szerzőnek ál-
landóul fogok maradni.“

jó akarója
Karolina

Hannovera.

Az Angliai Régens Printz a' követke-

zendő fő rangú személyeknek méltóztatott
a' *Güelph-Rend* Nagy Keresztyeit adni: *Saal-
feldi Coburg Leopold* ő Hertzegségének —
Ts. K. Minister Hertzeg Metternichnek —
*Prussiai Stat. Cancell. Hertzeg Hardenberg-
nek* — *Feldmarschal Wellington* ő Hertzeg-
ségének — Nagy Britanniai Gen. L. Mar-
quis *Anglesea* és *Lord Stewart* uraknak.

Olasz Ország.

Bonaparte Lucian Familiájával együtt
a' maga *Frescati-di-Ruffinellai* majorjában
tartózkodik. Úgy láttzik, hogy sokáig szá-
dékozik itt mulatni, mivel a' leg sebbké-
peket, mellyek az ő Romában lévő palo-
tájában tartattatnak, mind ide hozatta ki.
A' *Cicero' Tusculanumi* majorjában
el kezdett ásatást már most hathatósan ki-
ványa folytatni.

Nagy Britannia.

*Parlamentomi Beszédek. Alsó Ház, Már-
tzius' 8-dikán.*

Sir Nempont (az ellenkezők' ré-
széről): — „*Irlandiának* népessége nagyobb,
hogy sem magát, *Anglia* által lábbal ta-
podtatni megegedje, 's ha az ő panaszain
kevés idő alatt nem segéllünk, meg fogjuk
érezni, mit tegyen egy egész nemzet meg-
keseríteni. Jól fog ez a' ház tselekedni,
ha *Irlandiának* ügyét az utolsó szempillan-
tatig nem halogatja. Ezen háznak jegyző
könyve szerint a' mostani üléseinknek már
a' kezdetekben az *Angliai* és *Irlandiai* adó-
zás' dolgának megvizsgálásához akartunk fog-
ni: 's még máig sem fogtunk hozzá. Mi-
nistereink hibáznak, hogy azt gondolják,
hogy *Irlandia* elbirja a' réávettetett adó fi-
zetést. Ha a' mezei munkának, melyből
az *Irlandiai* lakosok nagyobbadon élnek,
nem soká segítségire nem sietünk, így ott
a' 25 ezer emberekből álló armáda sem
sokat fog segíteni; nem leszen ott egyéb
egy inségek alatt elkényszeredett népnél 's
egy kódulásig elszegényedett *Gentry* uéi
(nemességnél), a' melly meg fogja nem so-
ká érezni azt, hogy az ő hazájának *Ang-
liával* való özszezatoltatása, mint átok úgy

fekügyek rajta (halljuk! halljuk!). Vámlaistromainkból kitették, hogy az élelemre leginkább megkívántató dolgoknak Angliából Irlandiába való általvitetése melly igen alá szállott legyen, azért, hogy a' szántóvető embernek nints mivel vásároljon valamit. Én azt javaslom ezen háznak, hogy ne tsak katonát küldjön Irlandiába a' bűnöknek és kegyetlenségeknek megbüntetésekre, hanem vizsgálta - meg inkább azoknak a' panaszoknak az okait, a' mellyekből ezek a' bűnök a' magok eredeteket veszik."

Grant (a' Ministerek' részéről): — „Az *Irlandiai* Státustitoknok' beszéde elégé mutatja, hogy a' felől, a' mit a' tisztelt Orátor monda, Ministereink is éppen úgy meggyőzöttetve vagynak, mint ő. A' kérdés, a' mire nekünk most figyelmeznünk kell, tsak ebben áll — *először*, hogy mennyi katonát enged finantziánk' állapotja tartanunk? — *másodszor*, hogy mennyi katonaságot kíván országunknak védelmezése? — „Ha finantziánk' állapotja bizonyos eszközöket nem engedne oltalmaztásunkra vagy bátorságunkra; már így igaz, hogy fel kellene áldoznunk országunknak egy részét. De nem ment még ide a' dolog: a' mi állapotunknak terhes volta, múlandó. Angliának állapotja az Amerikai hadakozás után sem volt felettebb fényes: de Pitt, segített rajta egy új adófizetésnek jóvállása által, mellyet a' Parlamentum is böltsen és nagy lelkű módon megerősített az ő tanátslására. Nem kell nekünk azt ellenzenünk, hogy plánta tartományainknak szaporodása miatt armádáinkat is szaporítanunk kell: abban a' tekintetben pedig a' mi országunk belső katonaságát illeti, azt kell szemünk előtt forgatni, hogy mitsoda pontra lépett Anglia Európában, mitsoda befolyást nyert magának az idegen országokhoz; s hogy általában mitsoda környúlállások közé legyen most Európa helyeztetve. Ha most a' több Hatalmasságok legalább kétannyi fegyveres

népet tartanak, mint az 1792 - dik esztendőben tartottak: nem volna böltsesség Angliának is nem szaporítani a' maga armáda- it. Nem régen azt kérdezte valaki ezen házban, hogy: hát ez a' békességes időbéli nagy számú katonatartás-e a' gyümöltse a' mi győzedeimeinknek? — Én erre nem felelhetek jobbat és egyebet, mintha azt mondom: *hogy a' békesség ugyan meg van nyerve, de annak gyümöltsei felől még nem tettünk bátorságossá; még a' Jakobinus principiumoknak; mellyekből mind ezek az inségek eredtek, meg kell győzettezni és ki kell irtatni; s a' katonai léleknek meg kell lanyhulni.* — „Constitúciónkal sem ilenkezik a' Ministerek által jóvaltatott katonai Systema legkisebbet is. Leg szebb tulajdonsága az Anglus Constitúciónak az, hogy az egy nagy, nevedő, és széles kiterjedésű birodalomnak akár mi némű állapotjához alkalmas; s az abba befoglaltatva lévő segedelemeszközök által akár mi történetek miatt okozódó nehézségeket el lehet háritani. Ha p. o. a' Korona' hatalma nevedik, abban a' mértékben erőssödik a' Constitúciónak a' néphezszító része is. Ha nagy katona erőre van szükségünk: meg van Constitúciónkban is az az erő, a' melly a' számosabb katonaságnak zabolán való tartatására megkívántatik. A' dolgokba való belátásnak közöttünk való elterjedése, a' közönséges vélekedésnek nevedő fontossága, s Anglia' erejének és gazdagságának gyarapodása, minden fenyegetődző veszedelmeket azonnal elhárítanak. Nem szolgálhat ebben ellenvetésül azoknak a' régibb Státusoknak példáik, a' mellyek a' magok igen nagy katonai erejek alatt lerokadtak; mert nem kell elfelejteni, hogy ezekben, a' népeknek nagy része rabszolgákból állott. Ha az a' történet előfordúlna Angliában, melyre a' felhozott ellenvetéssel van a' célzás, itt az egész polgárság fel kelne a' katonaság ellen. Magok a' mi armádánk' Constitu-

ziojának ezen tulajdonságai; hogy ennek szüntelenül a 'Parlamentum' felvigyázása alatt kell lenni; hogy ennek minden tagjai éppen úgy részesülnek a politikai értekezésekben, mint akár mi más személyek; hogy e' szerint a' mi katonáinkban, a' legelsőben éppen úgy mint a' legutolsóban, mindenikben egyegy polgár él; hogy az őket legmegkülömböztetőbb character az, hogy a' maga valamint katonai úgy polgári jussait is mindenik jól ismeri: mind ezek elégséges kezességül szolgálnak a' mi országunknak, azeránt, hogy armádánknak nagyságától semmit se' féljen. A' Waterloo-i ütközet annyival nevezetesebb, mennél inkább meggyőzhetjük magunkat a' felől, hogy ezt mi a' Nagy Britanniái Constitúció' triumphusának lenni tarthatjuk (halljuk! halljuk!). "

Az alsó ház egyik közelebbi ülésében azt kérdezték Lord *Castlereaght*ól, hogy a' többi Szövetséges Hatalmasságok, kiknek javok kívánnya azt, hogy *Bonaparte* fogságban tartatassék, fognak-e részt venni azon költségekben, mely az ő tartására megkívánatik? A' Lord így felelt: — „A' Szövetséges Hatalmasságok ugyan örömet magokra vennék ezen költségnek egy részét, de minthogy *Bonaparte* tsak egyedül Angliának adta által magát, ennél fogva nem lehet az, hogy ő, valamely más Hatalmasság vigyázása, és gondviselése alá bocsátassék által, és minthogy Európa' tsendességben lejendő maradására szükségképpen megkívánatik az, hogy ezen hadi fogoly az Anglusok' kezében maradjon, erre nézve nem tselekedhetjük azt, hogy a' többi Szövetséges Hatalmasságoktól erre a' végre költséget kívánjuk.

A' mely levelek Londonból Febr. 16, 17, és 18-dik napjain indultak útnak és a' mellyeknek már meg kellett volna Bétsbe érkeznii, még ide meg nem érkezvén, az itt következő Anglus dolgok tsak a' Párisi levelekből vétettek: —

A' Parlamentumban az a' nevezetesebb ténnet fordult elő a' Ministereknek a' *Jövedelemtől való taksát* illető jóvállásokra nézve, mely felett már régóta igen heves vetélkedések folytak az alsó házban, hogy ezen jóvállás, Lord *Castlereaght*nak és a' kintstár Cancelláriusának minden iparkodások mellett is, 35 vokskból álló többséggel vissza vettetett, s az Ellenkezők győzedelmeskedtek. Még nem tudták Londonban, hogy fog-e, vagy nem fog ez a' nevezetes történet valamely változást okozni a' Ministerek között.

Ez a' *Jövedelemtől való taksá* nem régen jeles sőt nevezetes lopásra adott alkalmatosságot. Angliában az a' szokás, hogy mikor valamely városnak vagy helységnek népe valamely kéro' levelet készít, azt valamely közönséges helyen, a' város' vagy helység' házánál, kortsmákon, vagy kávéházakban is, leteszik, hogy minden olvashassa s a' nevit a' kinek tettik felírthassa. Így készültek mostanában a' *Jövedelemtől való taksafizetés ellen való sok kéro' levelek* is. *Southampton* városában is letettek aláírás végett egy kortsmáros' szobájában egy ilyen kéro' levelet: hanem valami tsintalan ember egy éjjel ellopta onnét. A' dolog még a' Parlamentumban is előfordult Februárius 14-dikén: de Minister *Rose* tréfát üzött a' dologból, azt jóvalván tsufolódva az Ellenkező résznek, hogy jó leszzen a' tolvajságot, *Elveszett Kérelm* titulus alatt, az újságokban kihirdetetni, és hogy annál bizonyosabban megkerüljön, jó jutalmat ígérni annak, a' ki kézhez szolgáltatja; ígérte a' Minister, hogy ő is meg fogja mutatni a' maga bőkezűségét, részéről 20 Guinéket ajánlván ezen célra.

A' felső házra nézve ezt a' nevezetes körülállást említi, hogy mikor ott a' napokban Lord *Bedford* azt a' jóvállást tette volna, hogy a' nemzet' állapotjának megvizsgálására Biztosságot kell kinevezni, 71 Páirek találtattak, a' kik a' Lord

Bedford' jóvállásának pártját fogták, kik között vannak a' Királynak két fia a' Suss exi és Kenti Hertzegek, a' Királynak egy testvére fia a' Gloucesteri Hertzeg, a' Wellington' testvére Marquis Wellesley, a' Katona Klúb' Elölülője Lord Lynchdoch, és más nevezetes Lordok.

Frantzia Ország.

Hertzeg Richelieu a' Király' nevében mind két kamarák' eleibe jelentést vitt Mártz. 23-dikén Hertzeg Berrynek, a' Nápolyi Koronörökösnek *Mária Karolinával* lejendő házassága felől. Mind két kamara meghatározta, hogy nagy követtséget rendeljen a' Királyhoz annak megköszönésére, hogy ezt az örvendetes történetet velük közölte meléltóztatott ő Felsege.

A' Király' törvényprojektumában, melyet a' Minister ezen tárgyra nézve a' kamarák' eleibe terjesztett, ezen izikkelyek fordultak elő a' házasulandók' háztartására kívántató költségre nézve: — 1) *szór.* Azonkívül, a' mi már a' Constituzió szerént a' Királyi familia' számára meghatároztatva van, adattassanak a' házasulandók' számára esztendőnként még 1 millió Frankok — 2) *szór.* Ezen millióból vegyenek az új házasok a' következő öt esztendők alatt tsak fél milliót. (Itt sokan így kiáltottak fel a' Követek' kamarájában: Nem! Nem!) — 3) *szór.* A' házassági készülétekre, tudni illik a' lakadalmi szükségekre, házi butorra, az ezen alkalmatossággal kívántató ajándékokra, 's a' házassági kötésben megígértetett gyémántokra, drága kövekre 's egyebekre, adattassanak a' Princzeknek még különösen egy millió Frankok.

A' Generális De Belle processusa, a' ki a' Királynak Julius 24-dikén kiadott végzésében megneveztetve volt, magát önként fogságra adván, most foly a' Párisi hadi ítélőszék második Tanátsa előtt. Maga a' nevezett Generális, 's valamint a' mellette úgy az ellene bizonyító személyek is meghalgattak. Az ő Prokurátorának men-

tségei Mártz. 24-dikére voltak határoztatva. Az első ülésben a' felesége is végig jelen volt a' halgatók között.

A' Generális De Belle' t' illető Akták között ezek fordulnak elő: Ő Grenoble' vidékein lévén igen jó indulattal láttatott a' Királyhoz viseltetni, a' midőn ilyen parantsolat érkezett hozzá: — „Generális De Belle Ur haladék nélkül Valence városába fog menni, 's ott a' Drome departamentbéli vezértséget által vévén, a' Császárnak hozzáérkezendő parantsolatait telyesíteni. Azután minden seregeket útnak fog onnét indítani Lyon felé, 's Major Duchampnak is különösen ajánlani fogja ezen rendelésnek végre hajtását. Azt is közönségesse tétetteti, hogy Császár ő Felsege legnagyobb elragadtatással fogadtatott mindenütt, és a' seregek az ő Felsege' látására ezerszer hangoztatták ezen kiáltást: Eljen a' Császár! — “

„Bertrand, Nagy Marschal, Vice Major-Generális.

A' személyes bizonyságok többire így nyilatkoztatták ki magokat: — „De Belle ezen parantsolatot vévén, valósággal elment Valence városába; útjában sok nyomtatott Proklamátziót osztott ki. A' Valencei tisztviselői karok őtet eleint nem akarták befogadni, 's ő tsak azután mehetett-bé oda, minekutánna a' Kommandáns Báro Quillau eltávozott onnét. Ott a' Royálista seregeknek elszélesztésében foglalatoskodt. Mártzius 26-dikán 1815-ben egy levelet irt De Belle az Ek mühli Hertzeghez (*Duvausthoz*) az akkori Hadi Ministerhez, melyben azt írja ennek, hogy ő a' Drome departamentbéli vezértséget által vette, a' Császárnak minden parantsolatait telyesítette, 's őtet magát mindenekről személyesen tudósította; és hogy ezen departament' lakosai, valamint szütnén a' Déli tartományokban lévő minden Regimentek a' Császárhoz nagy hajlandósággal viseltetnek, hanem még sem tehetnek semmi mozdulást, azért, hogy min-

denütt Royálisták által vagynak körülvetetteve. A' Grenoblei, Valencei, Montelimarti, és Párisi bizonyságok, mind a' De-belle meinségére ezéloztak. Minnyájoknak bizonyságitéteiből a' jött-ki, hogy ők nagyonsudáikoztak, midőn hallották, hogy *De-belle* felválolta a' Valencei Kommendáuságot. Azt a' vallást is tették rolla, hogy sok polgároknak életét megtartotta, 's a' hazáuk között való hadakozást, a' hol lehetett mindenütt eltávoztatta. — A' *Bonapartétól* De-belle-hez küldetett parantsolatok is közönségesen felolvastattak az ítélőszék előtt: de mind ezek oly érthetetlenek voltak, hogy a' Referens maga is boszszankodott, mikor felolvasta őket.

Belgium.

Ó Austriai Császári Fő Hertzegségek Mártz. 21-dikén délután Brüsszelbe azt a' *Gudula*' szép templomát nézegették-meg, melly a' *Gothusok*' építésbéli mesterségének egy igen betses és ritka mustrája. Az után néhány nevezetesebb tsipke-fabrikákat látogattak-meg. Mártzius 22-dikén a' *Watterloói* ütközetnek helyére vették útjokat. —

Angliában valami 300. familiák vettek magoknak passust a' Belgiumba való általjövételre, a' kik a' *Londoni* lakást *Brüsszelivel* akarják feltserélni, azért, hogy itt oltsóbban élhetnek, mint ott. Valami 1000 személyt tesznek mind egygyütt, tudni illik gyermekeikkel 's minden hozzájuk tartozókkal egyetemben, 's minnyájan gazdag sorú emberek. — A' *Király*' egygyik fia a' *Kenti* Hertzeg is *Brüsszelben* nyomúlt-meg ezen napokban, 's minthogy házat is vett ott, gondolják, hogy jó darab ideig ott akar lakni. (Ez az a' fia az *Anglus Királynak*, kíröl azt irtuk feljebb, hogy a'

nemzet' állapotja' megvisgáltatásának szükségés voltára voksoltt az *Oppositzió'* tagjaival egyetemben. Ezt a' voksolást ő, másnak meghatalmazása által vitte véghez.)

Febr. 2-dikán igen különös és rendkívül való történet fordult elő a' természet' országában, Szövetséges Belgiumnak *Zwoll* nevű városánál. Valami fél oráig úgy mozgott a' víz, hogy ide 's tova hánnya a' nagy hajókat. A' *Vechtén* lévő jég, reitendő nagy tsattanással meghasadott. A' szeltyellességgel nem fűtt. Ez éppen akkor történt *Hollandiában*, midőn *Lisbonában*, *Maderában*, 's az *Atlanticum* tengeren, a' föld alatt nagy mozgás uralkodott.

Legújabb Dolgok.

A' Felséges Aszszonyunk' betegségéről ma kedvezőbb tudósítások jövének-ki. A' *Veronából* Mártzius' 30-ikán indult jelentések szerint olyan jobbúlást érzett ő Felsege, hogy mindeneeknek szíveket azzal a' reménséggel töltötte-el, hogy betegségének fenyegetődzőbb sullyán már által esett légyen. Az nap' estvéli 7 órakor ilyen *Bülletint* adtak-ki az *Orvosok*. —

„A' mai nap oly kedvező módon telt-el Császárné ő Felsegére nézve, hogy két óra nyughatott is ő Felsege, melyhezképpest ennyivel is inkább a' jobbúlás' útjára térült a' veszedelmes betegség, 's telyes reménséggel lehetünk az ő Felsege obajtott meggyógyulása eránt.

A' *Párisi* második katona ítélőszék Mártz. 24-dikén kimondotta Generális *De-belle* re a' halálos ítéletet, tudtára adván egyszersmind azt is, hogy ha tettük 24 óráknak eltelése előtt, *Revisorium* (megvisgáló ítélőszék) eleibe appellálhat.

Aprilis 3-dik napján adtak 100 Forint Huszús pénzért 338 1/4 forintot *Váltót-lában*. Egy Császári aranyért 15 fl. 38 kr.